

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE
ZNANOSTI

BIBLIOCIKLIRANJE - projekt studenata Odsjeka za
informacijske i
komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Diplomski rad

Mentorica: Ana Barbarić, doc. dr. sc.

Student: Vedran Peruničić

Zagreb, 2015.

Sažetak

Bibliocikliranje je studentski projekt nastao u sklopu nastave Filozofskog fakulteta u Zagrebu na odsjeku Informacijskih i komunikacijskih znanosti u okviru kolegija *Upravljanje informacijama i znanjem*, akademske godine 2013/2014. pod mentorstvom profesorice Jadranke Lasić-Lazić. Projekt je uspješno održan od 1. do 10. rujna na relaciji od Zagreba do Splita. Ideja je bila obići biciklom knjižnice na tom putu, osobito one u manjim mjestima te se u njima zaustaviti, posjetiti ih te održati čitateljski klub za djecu. Ciljevi projekta koji su bili postavljeni su i ostvareni a oni su promicanje knjižnica kao mjesto druženja i susreta, promicanje knjižničarstva kao struke, poticanje djece i mladih na čitanje te promicanje zdravog života i ekološke osviještenosti.

Summary

Bibliocycling is a student project created as part of class activities at the Faculty of Humanities and Social Sciences in the Department of Information and Communication Sciences within the course Knowledge and information management, during the academic year 2013/2014, under the mentorship of the professor Jadranka Lasić-Lazić. The project was successfully carried out from 1 September to 10 September along the route from Zagreb to Split. The idea was to tour the libraries along the route, especially those in small towns, and to stop there, visit them and establish a reader's club for children. The set project objectives have been accomplished: promoting the library as a place for socialising and encounter, promoting librarianship as a profession, encouraging children and young people to read, as well as to promote healthy living and environmental awareness.

1 SADRŽAJ

Uvod	6
1. Poslanje narodnih knjižnica.....	7
1.1. Društvena uloga narodne knjižnice	8
1.2. Narodna knjižnica kao nositelj promjena	8
1.3. Knjižnice bez zidova.....	9
1.4. Zadovoljavanje potreba korisnika.....	9
1.5. Identificiranje potencijalnih korisnika.....	10
1.6. Usluge za djecu.....	11
2 Projekti slični Bibliocikliranju	12
2.1. Cycling for libraries.....	12
2.1.1 Održane Cycling for libraries konferencije	13
2.1.2 Hrvatske snage na Cycling for libraries	14
2.2. Bicycool library	15
3 Projekt Bibilocikliranje	17
3.1. Ciljevi projekta	19
3.2. Planiranje i priprema realizacije projekta	19
3.2.1 SWAT analiza projekta Bibliocikliranje	20
3.3. Realizacija projekta	21

3.4	Čitateljski klub provođen unutar projekta Bibliocikliranje	23
4	Projekt Bibliocikliranje u medijima i odnosi s javnošću.....	26
4.1	Facebook stranica projekta Bibliocikliranje	27
4.2	Bibliocikliranje na televiziji	27
4.3	Bibliocikliranje na radiju	28
4.4	Bibliocikliranje u tiskanim i elektroničkim medijima.....	29
4.5	Nastupi na stručnim skupovima.....	30
5	Istraživanje čitateljskih navika djece i provođenja aktivnosti u knjižnicama obuhvaćenim projektom Bibliocikliranje.....	32
5.1	Čitateljske navike djece obuhvaćene projektom.....	34
5.2	Aktivnosti u knjižnicama obuhvaćenim projektom.....	36
5.2.1	Popularnost čitateljskih klubova	37
5.2.2	Sudjelovanje ispitane djece na čitateljskim klubovima neke vrste	38
5.2.3	Zainteresiranost ispitane djece za sudjelovanje u čitateljskim klubovima.....	40
5.2.4	Evaluacija provedenog kluba i tima Bibliocikliranje	41
6	Evaluacija projekta provedena s knjižničarima obuhvaćenim projektom Bibliocikliranje	44
6.1	Brojčana evaluacija projekta.....	45
	Zaključak.....	48
	Literatura	49
	SLIKA 1 Bicikliranje	23

SLIKA 2. Davanje izjave za Htv-ovu emisiju Dobro jutro Hrvatska	28
SLIKA 3 Članak Slobodne Dalmacije	30
SLIKA 4 Igre na radionicama	42
Tabela 1 SWAT analiza priprema projekta Bibliocikliranje.....	21
Tabela 2 Postotci djece u istraživanju po spolu	33
Tabela 3 Koliko čitate u slobodno vrijeme?.....	34
Tabela 4 Čitateljske navike djece	36
Tabela 5 Jeste li čuli za čitateljski klub?	37
Tabela 6 Sudjelovanje u čitateljskim klubovima	38
Tabela 7 Zainteresiranost djeca za čitateljske klubove	40
Tabela 8 Evaluacija projekta	46

Uvod

Kao član i dio studentskog projekta Bibliocikliranje, čast i zadovoljstvo mi je imati za temu u potpunosti proživljeno iskustvo provedenog projekta. Kroz rad ću probati prikazati što je Bibliocikliranje, kako je do njega došlo, njegova medijska popraćenost te neke važne podatke i pokazatelje do kojih smo kao tim došli. Analizirat ćemo te podatke i probati izvući neke zaključke. Tema istraživanja su bile čitateljske navike djece koja su bili aktivni sudionici radionica, njihova informiranost o događanjima u knjižnici, njihova motiviranost da dolaze u knjižnice te tamo provode slobodno vrijeme. Provedeno je, za potrebe ovog rada, istraživanje i evaluacija projekta u kojem su knjižničari koji su aktivno sudjelovali u projektu ocijenili sam projekt te se osvrnuli na njegove pripreme i provedbu.

“My two favourite things in life are libraries and bicycles. They both move people forward without wasting anything.”

Peter Golkin

Ono što neće biti moguće prenijeti jesu emocije, doživljaji i iskustva koje smo skupili kroz mjesece pripreme te samu provedbu projekta a cijelom timu projekta Bibliocikliranje će ostati duboko u sjećanju.

1. Poslanje narodnih knjižnica

Za početak ćemo definirati pojam narodnih knjižnica, što su, čime se bave, gdje i kako djeluju te koja im je zadaća i uloga u društvu. Dotaknut ćemo se ciljanih skupina narodnih knjižnica te posebno djece i njihovih potreba kao ciljane skupine projekta Bibilocikliranje.

Narodna knjižnica je organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje¹.

Jasno vidimo iz samog određenja pojma narodne knjižnice njenu obavezu da mora biti na raspolaganju svim članovima zajednice, za ovaj rad posebno je bitna dobna kategorija, koja će se u ovom slučaju odnositi na djecu i mlade.

Stvaranje i jačanje čitalačkih navika kod djece od najranije dobi²

Na više mjesta nalazimo ohrabrenja i poticaj za rad s najmlađima kako bi stvorili i ojačali njihove čitalačke navike. S ciljem da se zainteresiraju za znanje i djela mašte, vrlo je vjerojatno da će kasnije u životu imati koristi od tih važnih elemenata osobnog razvoja, istovremeno obogaćujući sebe i povećavajući svoj doprinos društvu.³

Djelujući tako na djecu i mlade, kao što pokazuje iskustvo na projektu Bibliocikliranje, djeca prenose svoj interes na roditelje i druge odrasle osobe na korištenje knjižnice.

¹ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christine Knootz i Barbara Goobin 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmjenjenom izd. izvornika) Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 15.

² Isto, str 20.

³ Isto, str 20.

1.1. Društvena uloga narodne knjižnice

Kako je projekt Bibliocikliranje bio zamišljen kao projekt koji će obuhvatiti knjižnice u manjim mjestima važno je osvrnuti se na knjižnice kao mjesto okupljanja te spomenuti ju pod jednim od njenih naziva *dnevnom sobom zajednice*, a to je potpuno u skladu sa Smjernicama IFLA-e.

Koristeći knjižnicu za ... obrazovanje ili razonodu, korisnici istovremeno stupaju u neformalne veze s drugim članovima zajednice. Na taj način korištenje knjižnice ujedno može biti pozitivno socijalno iskustvo⁴.

1.2 Narodna knjižnica kao nositelj promjena

Narodna knjižnica treba biti svjesna problema o kojima se u zajednici raspravlja i osigurati informacije koje će pridonijeti tim raspravama⁵.

Ciljana skupina ovog projekta su djeca a bilježimo sve veći interes djece i mladih za druge medije, pogotovo televiziju i druge oblike zabave te tako i pad zainteresiranosti djece za knjigu a samim time i za knjižnice.

Televizija, pogotovo privatni programi, medij je koji mladi ljudi najčešće koriste. Valja ipak primijetiti da, s obzirom na tjedni prosjek gledanosti televizije, mlade osobe provode pred TV ekranom upola manje vremena nego cjelokupno stanovništvo Njemačke⁶.

⁴ Isto, str 22.

⁵ Isto, str. 22.

⁶ Schmitt, Rita. Knjižnice za mladež u Njemačkoj: nove ideje za zahtjevnu publiku. //Nove usluge za korisnike narodnih knjižnica: Njemačka iskustva / Tatjana Nebesny. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba; Goete-Institut Zagreb, 2004. str 17.

Tako je jedan od ciljeva Bibliocikliranja bio vratiti interes djece i mladih za knjigu te im pokazati kroz igru zabavnu stranu čitanja a knjižnice prikazati u novome svijetlu, mjesto druženja i igre.

1.3 Knjižnice bez zidova

Većina usluga knjižnica pruža unutar svojih zidova no ovdje ćemo vidjeti par primjera kako se uspješnije mogu pružiti usluge van same knjižnice.

Posebno je važan ovaj vid djelovanja knjižnica jer se direktno tiče projekta koji je tema ovog rada.

Primjeri će se razlikovati od društva do društva, na za svaku su razvojnu politiku narodne knjižnice važna ona načela koja polaze od njenih službi i usluga, a ne od zgrade knjižnice⁷.

Kao primjer ćemo navesti knjižnicu u Čileu koja je razvila niz pokretnih službi, bibliobuse, bibliobrodove, knjigomate, naprtnjače i bicikle. Te službe nude knjige i kulturne aktivnosti za sve dobne skupine i putuju po svim terenima. One također posjećuju domove umirovljenika, bolnice i zatvore⁸

1.4 Zadovoljavanje potreba korisnika

U ovom projektu je među ostalim, stavljen naglasak upravo na zadovoljavanje potreba korisnika, djece. Provedba projekta je zamišljena kao održavanje čitateljskih klubova po manjim mjestima a cilj je bio zadovoljiti potrebu onih najmlađih da dožive knjižnicu kao mjesto okupljanja, igre i čitanja uz zabavu za one koji to nisu ili oni koji su to već imali priliku da to isto ostvare na neki novi način.

⁷IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christine Knootz i Barbara Goobin 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmjenjenom izd. izvornika) Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 24.

⁸ Isto, str 25.

Osnovna načela knjižnica za djecu⁹:

- *članska iskaznica je prva dječja ulaznica u javni život*
- *pričanje priča otvara nove svjetove riječi, slika i mašte*
- *mjesto susreta u zajednici*
- *sigurno mjesto u zajednici, slobodno od interesa*

1.5 Identificiranje potencijalnih korisnika

Kako smo već naveli ciljane skupine ovog projekta su bila djeca školske dobi, no u samoj provedbi nije se bilo lako strogo držati samo te skupine jer su radionicama prisustvovali i djeca nešto mlađe dobi ali isto tako i nešto stariji koje bismo mogli svrstati u kategoriju *mladeži*.

Narodna knjižnica mora težiti tome da služi svim građanima i grupama. Pojedinaac nije nikada premlad ili suviše star da bi se služio knjižnicom¹⁰.

Sada ćemo navesti sve potencijalne ciljane skupine narodnih knjižnica kako se navode u *Smjernicama*¹¹.

- Ljudi svih dobnih skupina i u svim životnim razdobljima:
 - djeca
 - mladež
 - odrasli

⁹ Worpole, Ken. *Designing paradise: Children, young people & libraries. //Creating public paradise /* Marian Koren. Leidschendam, 2004. str. 40.

¹⁰ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christine Knootz i Barbara Goobin 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmjenjenom izd. izvornika) Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 42.

¹¹ Isto, str 20.

- Pojedinci i grupe s posebnim potrebama:
 - pripadnici drugih kultura ili etničkih grupa
 - osobe s posebnim potrebama
 - ljudi vezani uz kuću
 - ljudi koji borave u raznim ustanovama, npr., u bolnicama, zatvorima
- Ustanove unutar šire društvene mreže:
 - obrazovne, kulturne i volonterske organizacije i grupe u određenoj zajednici
 - poslovna zajednica
 - upravljačka tijela krovne organizacije, naprimjer, lokalna vlast

1.6 Usluge za djecu

U sklopu projekta Bibliocikliranje, o čijem konceptu ćemo u narednim poglavljima više govoriti, tim je održavao Čitateljski klub za djecu u svakoj knjižnici koja je bila posjećena.

Narodne knjižnice imaju posebnu odgovornost u podupiranju učenja čitanja i promicanju knjiga i druge građe za djecu. Knjižnica mora organizirati posebne događaje za djecu, kao što je pričanje priča za djecu i aktivnosti vezane uz knjižnične službe i izvore¹².

Jasno, na još jednom mjestu, u Smjernicama vidimo ohrabrenje knjižničarima i njihovu odgovornost da se provode aktivnosti poput raznih klubova koji bi privukli djecu u knjižnice te ih na taj način zainteresirali za knjigu i čitanje.

¹² Isto, str. 44.

2 Projekti slični Bibliocikliranju

Bibliocikliranje kao projekt je originalna ideja studentskog tima no spoj knjiga ili knjižnica s biciklima već postoji u više oblika u inozemstvu te ćemo najpoznatije od njih pregledati u ovom poglavlju.

2.1 Ciclying for libraries¹³

Cycling for libraries je međunarodna biciklistička konferencija za knjižničare i ljubitelje knjižnica a osnovana je 2011. godine. Cilj joj je podržati knjižničare kao struku te povećati svijest o vrijednostima usluga i izvora koje knjižnica nudi zajednici i društvu. Politički i ekonomski je neovisna organizacija i biciklistička vožnja te kao takva održava i unapređuje fizičko i mentalno zdravlje knjižničara, širi mrežu suradnje te ju diže na internacionalni nivo. Također se održavaju stručni i intelektualni skupovi, edukacije te posjete lokalnim znamenitostima.

Osim što surađuje s lokalnim knjižničarskim društvima i organizacijama kao što su IFLA i EBLIDA, Cycling podupire zaštitu okoliša te ekološki način života. Budući da je prvenstveno knjižničarski projekt drži se temeljnih knjižničarskih vrijednosti kao što su otvorenost, liberalizam, pristup informacijama, cjeloživotno učenje te inovativnost.

Početak ovoga projekta bilježimo još 2010. godine u Finskoj gdje se rodila ideja za ovu *ne-konferenciju*.

Godine 2010. nekolicina entuzijastičnih finskih knjižničara došla je na ideju kako bi bilo poticajno raspravu o bitnim pitanjima vezanim za knjižnice i njihovu budućnost iz konteksta raznih konferencija i zatvorenih skupova za knjižničarske stručnjake premjestiti u kontekst jedne duge biciklističke ture. Već sljedeće godine, od 28. svibnja do 7. lipnja 2011., održana je prva takva 'ne-konferencija' pod nazivom Cycling for libraries. Pothvat koji je okupio

¹³ Preuzeto s Cycling for libraries. URL: <http://www.cyclingforlibraries.org/> (17.3.2015)

*otprilike 80 knjižničara i ljubitelja knjižnica iz Danske, Njemačke, Finske, Švedske, Norveške, Rusije, Latvije, Francuske, Belgije, Kanade i Sjedinjenih Američkih Država započeo je u Kopenhagenu te nakon 9 dana i 650 prijeđenih kilometara uspješno završio u Berlinu*¹⁴.

Cycling for libraries se od 2010. održava svake godine u nekoj od europskih zemalja te će se održati i odvoziti i ove 2015. godine. Sada ćemo u narednom poglavlju nabrojati i kratko opisati svaku održanu biciklističku ne-konferenciju Cycling for libraries.

2.1.1 Održane Cycling for libraries konferencije

Nakon 2010. godine i probne vožnje koja je uspješno odvezena nova konferencija je odvezena već 2011. godine od 28. svibnja do 7. lipnja od Copenhagena do Berlina. Sudjelovalo je oko osamdeset knjižničara iz raznih zemalja. Prevalilo se je 650 kilometara u devet dana. Neke od zanimljivosti su da se osim o stručnim stvarima mnogo pričalo i zabavljalo, posjetile su se danske *otvorene knjižnice*, jeli specijaliteti poznatog šefa Clausa Meyera¹⁵, održano je Skype predavanje Buffy Hamilton¹⁶, uživalo se u muzici i neformalnom druženju, raspravljalo se o pravilima katalogiziranja. Projekt je bio medijski relativno dobro popraćen na nacionalnim i lokalnim medijima da bi sve završilo dolaskom u Berlin.

Godine 2012. Cycling je održan pod nazivom “Re-positioning libraries“ a vožena je Baltičkim zemljama od Vilniusa do Tallinna. Vozilo se je od 28. lipnja do 7. kolovoza. 2012. je sudjelovalo stotinjak članova što je porast u odnosu na 2011. od dvadesetak članova više.

¹⁴ Cycling for libraries: Biciklom za knjižnice i u 2015. godini, 17.2.2015. URL: [http://www.nsk.hr/cycling-for-libraries-biciklom-za-knjiznice-i-u-2015-godini/\(17.3.2015\)](http://www.nsk.hr/cycling-for-libraries-biciklom-za-knjiznice-i-u-2015-godini/(17.3.2015))

¹⁵ **Claus Meyer** (rođen 27.12. 1963. u Danskoj) profesionalni je kuhar, suosnivač restorana Noma, koji je proglašen za najbolji restoran na svijetu, također je autor raznih kuharica, profesor i gost na raznim TV kanalima. (http://en.wikipedia.org/wiki/Claus_Meyer 17.3.2015).

¹⁶ **Buffy Hamilton** uvažena američka predavačica i publicistica, školska knjižničarka, autorica blogova sa interesima za pedagogiju, etnologiju i komparativnu književnost (<https://buffyhamilton.wordpress.com/> 17.3.2015).

U ljeto 2013. godine ne-konferencija je održana u dvije zemlje, Nizozemskoj i Belgiji. Prevaljuje se put od Amsterdama do Brüssela to je bio već treći put da se Cycling for libraries održava te već postaje dobro poznato i rutinsko događanje u knjižničarskom svijetu.

Cycling for libraries u 2014. godini se održao u potpunosti u Francuskoj. Pređen je put od Montpelliera do Lyona. Datum održavanja ne-konferencije, 6. do 14. kolovoza, koji je usklađen s datumom održavanja IFLA-ine WLIC konferencije, održana 16. do 22. kolovoza.

Za 2015. godinu Cycling se planira održati po peti puta od 1. do 10. rujna. Vozit će se nordijskim zemljama. Krenut će se od Osla u Norveškoj preko zapadne obale Švedske dok se ne stigne u Aarhus, Dansku. Putem se planira posjetiti sve vrste knjižnica te raspravljati o aktualnim problemima struke ali kako je već i običaj, družiti se i širiti neformalnu mrežu knjižničara.

2.1.2 Hrvatske snage na Cycling for libraries

Kako sudjeluju knjižničari iz mnogih zemalja tako i knjižničari iz hrvatske sudjeluju već godinama na ne-konferenciji. Za potrebe ovog rada su knjižničarka Knjižnica grada Zagreba Vesna Stričević i knjižničarka Nacionalne i sveučilišne knjižnice Marija Šimunović izjavile su u razgovoru sljedeće.

Vesna Stričević, iako iskusna biciklistica, koja se ove godine sprema treći put na *Cycling* sažela je svoje iskustvo na Cycling for libraries u par riječi koje glase:

Sudjelovanje na C4L je životna lekcija o suradnji, suživotu i toleranciji.

Dok Marija Šimunović svoje iskustvo opisuje ovako:

C4L je jedna iznimno zanimljiva koncepcija koja nudi višeslojno iskustvo svakom sudioniku. S jedne strane dragocjeno je stjecanje iskustva na profesionalnoj razini u vidu novih iskustvenih priča kolega knjižničara diljem svijeta, upoznavanje knjižnica, knjižničnih projekata i aktivnosti. S druge strane, ne manje važno, osobno iskustvo cjelodnevnog boravka u velikoj grupi različitih ljudi, različitih kultura i načina komunikacije te cjelodnevna bicikliranja po svim vremenskim prilikama. Poseban je osjećaj povezanosti s

kolegama koji rade i vole iste stvari te se svakom sudioniku vrati onaj istinski osjećaj zašto je važna naša struka i što sve možemo poboljšati u njoj. Svakom preporučujem ovu avanturu.

2.2 Bicycool library¹⁷

Bicycool library je zanimljiv projekt koji spaja knjigu i knjižničare s biciklima, vožnjom ali i lokalnom zajednicom. Za razliku od prije pregledanog Cycling for libraries koji je nešto popularniji a održava se na jednoj organiziranoj ruti dok Bicycool djeluje na više lokacija istovremeno, odnosno, u knjižnicama koje odluče sudjelovati u projektu. Tako da projekt možemo nazvati istovremeno globalnim i lokalnim.

Dakle, Bicycool je vožnja biciklom namijenjena ljubiteljima knjige i knjižnica, organizirana najčešće od strane knjižničara. Ideja za takvo događanje rođena je u Poljskoj gdje se i održava prvi Bicycool, u svibnju 2010. godine. S vremenom ovo događanje postaje sve popularnije tako da se 2012. godine organizira na više od sto mjesta širom Poljske. Ove godine će se Bicycool organizirati širom Poljske i svijeta u periodu od 1. svibnja do 9. lipnja.

*Prošle godine je bilo preko dvjesto biciklističkih vožnji te gotovo osam i pol tisuća sudionika širom cijelog svijeta!*¹⁸

Jedan od mnogih ciljeva organiziranja ovih događanja jest promocija čitanja i vožnje bicikala kao načina provođenja slobodnog vremena. Događanja također nastoje promicati knjižničarstvo kao struku te se boriti protiv uvriježenih stereotipa u društvu koje knjižničari nose.

Bicycool želi pokazati da knjižnica nije samo prostor gdje se nalaze knjige već mjesto javnih i zanimljivih događanja. Kao takav ovaj je projekt iznimno korisna akcija kojom knjižničari okupljaju ljude u zajednici te im pružaju mogućnost da naprave nešto zajedno ili se jednostavno zabave.

¹⁷ Preuzeto sa Bicycool library. URL: <http://www.bicycoollibrary.org/about/>(18.3.2015).

¹⁸ Bicycool library. URL: <http://www.bicycoollibrary.org/>(18.3.2015).

Bicycool library teži postati što rašireniji i globalniji. Na svojim stranicama nudi mogućnost registriranja za sudjelovanje u događanju za bilo koju knjižnicu u svijetu te joj nude razne modele organizacije, ideje i inspiracije te prijašnja iskustva. Registracijom događanje postaje vidljivo na karti Bicycool te se posebnom oznakom obilježavaju gradovi u kojima se Bicyool library održava.

3 Projekt Bibilocikliranje

Bibliocikliranje je studentski projekt nastao u sklopu nastave Filozofskog fakulteta u Zagrebu na odsjeku Informacijskih i komunikacijskih znanosti u okviru kolegija *Upravljanje informacijama i znanjem*, akademske godine 2013/2014. pod mentorstvom profesorice Jadranke Lasić-Lazić.

Projekt je održan od 1. do 10. rujna na relaciji od Zagreba do Splita. Ideja je bila obići biciklom knjižnice na tom putu, osobito one u manjim mjestima te se u njima zaustaviti, posjetiti ih te održati čitateljski klub za djecu. Knjižnice koje su bile obuhvaćene projektom su bile:

- Gradska knjižnica *Ivan Goran Kovačić* Karlovac,
- Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa,
- Knjižnica i čitaonica Slunj,
- Narodna knjižnica općine Plitvička jezera,
- Knjižnica i čitaonica Gračac,
- Narodna knjižnica Knin,
- Gradska knjižnica Sinj te
- Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu.

Tim projekta Bibliocikliranje sastojao se od devet članova. Studentski dio tima činilo je šestoro studenata Filozofskog fakulteta diplomskog studija bibliotekarstva Tamara Belović, Dora Jurišković, Ana Marić, Sanja Milovac, Tito Kliska i Vedran Peruničić. Članica tima bila je knjižničarka Dječje knjižnice Marina Držića Ana Pavlek te dvoje volontera, fotografkinja Anita Nadj i vozač kombija Zvonko Leskovac.

3.1 Ciljevi projekta

Ciljevi koje je projekt imao za ostvariti su sljedeći:

- promicanje knjižnica kao mjesto druženja i susreta,
- promicanje knjižničarstva kao struke,
- poticanje djece i mladih na čitanje te
- promicanje zdravog života i ekološke osviještenosti.

Ciljevi koje je projekt postavio bili su u skladu s knjižničarskom strukom te IFLA-inim smjernicama koje smo naveli detaljno u prvom poglavlju ovog rada. Kao alati i sredstva za realizaciju ciljeva ovog projekta upotrebljeni su bicikli i društvene mreže, kao ključ za velik odjek u struci i medijima, o čemu ćemo više u poglavlju koje će se baviti projektom u medijima.

3.2 Planiranje i priprema realizacije projekta

U sklopu kolegija *Upravljanje informacijama i znanjem* rodila se ideja da već ostvareni i uspješno provedeni projekt *Čitateljski klub za djecu* koji je realiziran od strane već navedene studentske grupe u okviru kolegija *Društveno-korisno učenje*, pod mentorstvom profesorice Nives Mikelić-Preradović, uklopimo u projekt Bibliocikliranje te tako primijenimo već stečena znanja i vještine.

U samo planiranje projekta utrošeno je više od šest mjeseci rada svih članova. Sve potrebne aktivnosti su odrađene na volonterskoj osnovi što je velika snaga ovoga projekta.

Nama, članovima tima ... najzahtjevnija je bila beskrajna elektronička komunikacija. Osim gomile razmijenjenih mailova i održanih sastanaka, bilo je i razmirica. Trebalo je tražiti sinergiju među članovima tima, jer smo svi vrlo, vrlo, različiti te pronaći ostale sponzore

koji će pokriti potrebe projekta. Posebno stresno bilo je zadnjih nekoliko dana – primjerice, partner koji nam je trebao osigurati video opremu otkazao je suradnju, pa smo morali tražiti novog. Zbog administrativne procedure novac je sjeo u zadnji tren, a logotipi su tiskani na majice tek dva dana pred polazak. No, ostali smo hladne glave, stvari su se posložile i 1. rujna krenuli smo na put¹⁹.

Nabrojat ćemo ugrubo neke od mnogih aktivnosti koje je tim proveo:

- planiranje rute i raspored cijelog puta,
- kontaktiranje i dogovor s knjižnicama koje smo posjećivali,
- rješavanje financijskog djela s Filozofskim fakultetom, Knjižnicama grada Zagreba te ostalim sponzorima,
- dogovori i pripreme čitateljskih klubova,
- vođenje odnosa s javnošću te održavanje stranica na društvenim mrežama,
- organiziranje i održavanje pripremni vožnji i
- pripreme za snimanje dokumentarnog filma.

3.2.1 SWAT analiza projekta Bibliocikliranje

Kako bi se lakše opisali situaciju za vrijeme planiranja projekta prikazat ćemo kratku SWAT analizu u kojoj jasno možemo vidjeti čime je tim raspolagao za provedbu ovoga projekta te koji su nedostaci ili eventualne prijetnje koje bi se mogle javiti pri izvedbi projekta ili samog planiranja.

¹⁹ Milovac, Sanja. Bibliocikliranje-Čitateljski klub na dva kotača // HKD novosti 64(2014). URL: [http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1006\(23.3.2015\)](http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1006(23.3.2015)).

SWAT analiza obuhvaća proces analiziranja institucije i njezinog okruženja na način da se utvrđuju snage i slabosti koje institucija ima i može na njih utjecati te vanjske prilike i prijetnje s kojima se suočava u svom radu i mora ih uvažavati²⁰.

Tabela 1 SWAT analiza priprema projekta Bibliocikliranje

S (snage)	W (slabosti)
<ul style="list-style-type: none"> • Financijska podrška institucija • Prijašnja suradnja članova • Knjižničarka kao organizacijski član tima • Simpatije javnosti i medija 	<ul style="list-style-type: none"> • Neiskustvo u provođenju većih projekata • Neiskustvo u bicikliranju na duge staze
O (prilike)	T (prijetnje)
<ul style="list-style-type: none"> • ponude srodnih organizacija i sponzora • nastavak projekta i dizanje na višu razinu • razvijanje <i>brenda</i> • <i>stjecanje vrijednih iskustava</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Loši vremenski uvjeti • Loš odaziv djece u knjižnicama • Opasnosti na putu

3.3 Realizacija projekta

Projekt se, nakon uspješnih priprema, održao od 1. do 9. rujna 2014. godine. Započeo je kretanjem ispred Filozofskog fakulteta u Zagrebu uz ispraćaj dekana Damira Borasa,

²⁰ Pavičić, Jurica; Alfirević, Nikša; Aleksić Ljiljana. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb: Masmedia, 2006. str 34.

načelnice odsjeka Informacijskih i komunikacijskih znanosti Jadranke Lasić-Lazić te tajnice odsjeka Nevenke Petak. Kako je specifičnost projekta samo bicikliranje tako je projekt uvelike ovisio o vremenskim prilikama koje tih dana nisu bile povoljne. Zahvaljujući dobroj organizaciji tim je imao logističku podršku koja je omogućila da se put prvih dana sigurno prijeđe bez obzira na loše vremenske uvjete.

No, prva tri dana, naši su prijatelji na dva kotača većinom bili na krovu kombija. Vozač Zvonko marljivo ih je dizao i spuštao s nosača, pa smo se mi ostali uspjeli u potpunosti posvetiti energiji knjižnice, djeci i domaćinima koji su nas dočekivali²¹.

Tek nakon Udbine vremenski uvjeti su dopuštali sigurnu vožnju biciklima tako da od tog mjesta do Splita tim putuje biciklima a fotografkinja snima prekrasne fotografije tima i krajolika.

Tim je uspješno održao radionice u svim planiranim mjestima, zahvaljujući iznimnom angažmanu djelatnika, koji su timu projekta Bibliocikliranje osigurali prostor u svojim knjižnicama za održavanje radionica, pozvali djecu a neki su se od domaćina pobrinuli za smještaj i prehranu tima. U provedbi radionica sudjelovalo je stoosmero djece s kojima je provedeno istraživanje, čije rezultate možemo pogledati u narednom poglavlju.

Kako se radi o projektu koji uključuje putovanje tim je iskoristio tu činjenicu za edukativnu svrhu, gdje je to bilo moguće. Naime posjećene su neke od hrvatskih znamenitosti kao što su Galerija Šoto u Dugoj Resi, Rastoke kraj Slunja, Crkva hrvatskih mučenika na Udbini i Kninska tvrđava.

²¹ Milovac, Sanja. Bibliocikliranje-Čitateljski klub na dva kotača // HKD novosti 64(2014). URL: [http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1006\(23.3.2015\)](http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1006(23.3.2015)).

SLIKA 1 Bicikliranje

Unutar datuma provedbe projekta bilježimo dobar interes medija za projekt pa tako imamo više nastupa u javnosti, kako za lokalne tako i nacionalne televizije, radio stanice, tiskane medije te elektroničke portale, no o tome ćemo u posebnom poglavlju.

Projekt je više nego uspješno priveden kraju 9. rujna kada je održana zadnja radionica u splitskoj knjižnici Marka Marulića, nakon čega se tim vraća u Zagreb.

Voditeljica Narodne knjižnice Knin Kornelija Belak izjavljuje u razgovoru te ocjenjuje projekt kao *zanimljiv za knjižničare i najmlađe korisnike te vrlo kreativan i inspirativan. Pokazao se veoma potrebnim i nužnim u cilju predstavljanja što sve knjižnica može biti i orijentacija knjižničarima što sve mogu učiniti za svoje korisnike.*

3.4 Čitateljski klub proveden unutar projekta Bibliocikliranje

Tim Bibliocikliranja se već poznaje, te kako je već spomenuto, unutar kolegija Društveno-korisno učenje je proveden projekt u kojem su studenti uspješno organizirali čitateljski klub

za djecu školske dobi. Unutar projekta Bibliocikliranje provedena je radionica slične forme u kojoj je svaki od članova tima imao svoju ulogu.

Radionice su zamišljene tako da se na zabavan način predstavi neko djelo primjereno dobi sudionika te se kroz igru, glumu i kreativno izražavanje djecu potakne na čitanje i te dobiju iskustvo knjižnice kao mjesta za susrete i druženja.

Veliku zaslugu za održavanje radionica imaju knjižnice domaćini koji su obavijestili djecu te ih pozvali na radionice, omogućili prostor te medijski popratili dolazak tima u njihova mjesta.

Trajanje radionica je bilo predviđeno oko sat i trideset minuta. Radionice započinju i završavaju jednom od predviđenih igara, radi upoznavanja i davanja veselog tona cijeloj radionici. Dok samo tijelo radionice sadrži čitanje tekstova te njihova interpretacija kroz kreativno izražavanje, bilo gluma, crtanje ili neki od zadataka u kojem djeca imaju priliku doživjeti tekst na svoj način. Velika inspiracija za radionice je bila knjiga Ivane Bašić *O čitateljskim grupama* te različite kompetencije i interesi svakog od članova tima. Važna je također činjenica da je tim relativno velik te da je svako na svoj način i u okviru svojih zadatka doprinio realizaciji radionica što ih je činilo dinamičnima i zanimljivima.

Joze Laća, profesor iz Korenice tako odgovara na pitanje *Što vas se najviše dojmilo u projektu Bibliocikliranje:*

To što se skupina zanimljivih mladih ljudi iz različitih sredina te različitih talenata, sposobnosti i svjetonazora odlučila spustiti na razinu djece da bi ih ujedinjeno, složno i sa čarobno zaraznom energijom uvjerali u neprocjenjivu vrijednost čitanja i dala im priznanje za to što su razigrani i bezbrižni jer će im to dati snage za ono što ih čeka u svijetu odraslih.

Naslovi koji su se čitali na radionicama su bili prilagođeni uzrastu djece:

- Zgoda Tomislav: Nek bude kaos,
- Pongrašić Zoran: Zašto (ne) volim bajke i
- Pilić Sanja: Ideš mi na živce.

SLIKA 2 Kreativno izražavanje djece

4 Projekt Bibliocikliranje u medijima i odnosi s javnošću

Za projekt Bibliocikliranje od velike važnosti bilo je doprijeti do javnosti. Jedan od ciljeva projekta bio je senzibilizirati javnost po pitanju knjižnica kao mjesta javnih događanja, provođenja slobodnog vremena te razbiti predrasude koje vladaju o knjižnicama i knjižničarima kao statičnim i dosadnim.

Nije dovoljno samo osmisliti i ponuditi dobre proizvode/usluge, učiniti ih dostupnim korisnicima i čekati da oni kojima su namijenjeni saznaju za njih²².

Element koji je ovaj projekt ponudio jest dinamičan spoj mladosti, knjige i bicikla. Na ovom mjestu pogledajmo izjavu knjižničarke Grozdane Ribičić, voditeljice dječjeg odjela Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu koja u istraživanju provedenom za ovaj rad izjavljuje:

Odlično je to što ste knjigu, knjižnicu i čitanje povezali s aktivnošću i prirodom – biciklom. Upravo to današnjoj djeci i mladima treba, a što vrlo rijetko upražnjavaju. Volim tu kombinaciju (knjiga – priroda i aktivnost). I pri tom ste koristili sve suvremene načine komunikacije i tehnologije.

Na samom početku planiranja projekta donesena je odluka da će ključnu ulogu u odnosima s javnošću igrati društvene mreže, konkretno Facebook, koji je olakšao i ubrzao povezivanje s osobama koje pokazuju interes bilo za bicikle, knjige, knjižnice ili samo smatraju projekt zanimljivim i vrijednim pažnje.

Važne su bile pripremne vožnje, otvorenog karaktera, koje je tim provodio u više navrata pozivajući knjižničare, ljubitelje knjiga, bicikala i prirode. Fotografije tih događanja postavljane su na službenu stranicu projekta koja je vrlo uspješno primljena od javnosti i struke te bilježila visok broj pregleda i *lajkova*.

²² Pavičić, Jurica; Alfirević, Nikša; Aleksić Ljiljana. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb: Masmedia, 2006. str 191.

Ovdje prenosimo što o medijskom uspjehu projekta izjavljuje ravnateljica Gradske knjižnice Sinj Mladenka Macan:

Mislim da je medijski uspio promovirati knjižnicu kao mjesto okupljanja i zabave. Ne znam koliki je bio odjek na razini države, ali u našoj maloj sredini svjedočili smo pozitivnim reakcijama naših članova.

Pošto je izniman uspjeh kako za tim tako i za knjižničarsku struku općenito vrijedno je navesti samo najvažnije medije gdje se pojavljuje projekt, pa ćemo u idućem poglavlju prikazati pojavljivanje u medijima ovisno o njihovoj vrsti.

4.1 Facebook stranica projekta Bibliocikliranje

Jedna od prvih odluka tima bila je da se promidžba projekta radi preko društvenih mreža. Na toj stranici se mogu naći sve osnovne informacije o projektu, fotografije raznih aktivnosti kao što su pripremne vožnje, pojavljivanje u drugim medijima te aktivnostima i najavama raznih događanja na kojima projekt sudjeluje. U samu stranicu uloženo je dosta truda i vremena te se redovno održava. Za atraktivnost same stranice zaslužna je fotografkinja Anita Nadj koja je članica tima od samih početaka projekta.

Facebook stranica projekta bilježi preko tisuću lajkova što knjižničara i struke što osoba kojima je projekt jednostavno zanimljiv zbog svoje osebnosti spoja bicikala i knjige.

4.2 Bibliocikliranje na televiziji

Pošto je televizija trenutačno najjači medij, tim Bibliocikliranja izuzetno je ponosan na pojavljivanju na nacionalnim i nekim lokalnim televizijskim postajama, tako da ćemo ih navesti sve.

1. HRT 1, Dnevnik u podne (Karlovac, 1.rujna 2014.)
2. HRT 1, Dobro jutro Hrvatska (isti prilog iz Karlovca, 2.rujna 2014.)
3. HRT 1, Dobro jutro Hrvatska (Split, 9.rujna 2014.)
4. Tv Jadran, Čakula na Jadranu (Split, 9.rujna 2014.)

5. HTV 2. program, emisija Indeks (23.listopada 2014.)
6. HTV 4. program, Županijska panorama (6.studeni 2014.)
7. HTV 2. program, emisija Brilijanteen (7. studeni 2014.)

SLIKA 3. Davanje izjave za Htv-ovu emisiju Dobro jutro Hrvatska

4.3 Bibliocikliranje na radiju

Prvo pojavljivanje projekta u medijima je bilo upravo na radiju. Nakon čega bilježimo par gostovanja na radio stanicama, najviše na lokalnim postajama manjih mjesta gdje je projekt održavan.

Također ćemo nabrojati sve postaje gdje se projekt Bibliocikliranje predstavlja:

1. Hrvatski radio, 2. Program, emisija Ništa Nevažno:
2. Hrvatski radio, 2.program, emisija Drugi dio dana
3. Jadranski radio

4. Radio Enter Zagreb
5. Radio Knin - Hrvatski radio
6. Radio Mrežnica
7. Radio Sinj – Hrvatski radio
8. Radio Slunj
9. Radio Split – Hrvatski radio

4.4 Bibliocikliranje u tiskanim i elektroničkim medijima

Osim radija i televizije projekt se pojavljuje u tiskanim medijima te na raznim portalima, pošto je interes bio velik nabrojat ćemo samo one najznačajnije.

Na ovom mjestu prije nabiranja medijskih istupa u tiskanim i elektroničkim zanimljivo je pogledati kako je *Slobodna Dalmacija* prenijela dolazak projekta u Splitu u članku pod nazivom *Bibliocikliranje-idealno za um i tijelo*:

Filozofija je jednostavna a učinkovita: promocija knjiga, knjižnica i čitanja među mladima uz promicanje zdravog načina života i zaštite okoliša vožnjom bicikla.

Slobodna Dalmacija .23
SUBOTA, 13.9.2014.

SPLIT

PEDALE I KNJIGE JEDINSTVENI PROJEKT STUDENATA BIBLIOTEKARSTVA STIGAO U SPLIT

Filozofija je jednostavna, a učinkovita: promocija knjiga, knjižnica i čitanja među mladima uz promicanje zdravog načina života i zaštite okoliša vožnjom bicikla

Čitanje kao zabava osnova je jedinstvenog projekta studenata bibliotekarstva s Filozofskog fakulteta u Zagrebu pod nazivom Bibliocikliranje koji je ovih dana 'dopodalirao' i do Splita, točnije do Dječjeg odjela Gradske knjižnice Marka Marulića.

Filozofija je jednostavna, a učinkovita: promocija knjiga, knjižnica i čitanja među mladima uz promicanje zdravog načina života i zaštite okoliša vožnjom bicikla. Studenti tamo voze bicikle od Zagreba do

BIBLIOCIKLIRANJE

idealno za um i tijelo

Splita, prolazeći kroz gradove i sela, a uz njih biciklira knjižničarka Ana Pavlek, zaposlena u zagrebačkoj Dječjoj knjižnici Marina Držića u kojoj se uspješno provodio čitateljski klub za djecu Knjigotron.

Prva ruta od deset dana uključivala je put od Zagreba do Splita i to kroz Dugu Resu, Slunj, Korenicu, Gračac, Knin i Sinj. U tamošnjim knjižnicama održane su radionice čitateljskog Kluba, a projekt je za-bilježen i na videokamerama radi izrade dokumentarnog filma.

Bibliocikliranje je došlo i u Split i nadam se da ćemo

Puno se pedalira...

... i puno čita

Znamo da su nam djeca danas više pred ekranima, za kompjuterima i mobitelima, čitaju generalno malo, a o aktivnostima na zraku da ne govorimo. Bibliocikliranje na spontan način djeci čitanje pretvara u ugodu i zabavu, a tako i stvaramo čitalačku pu-

bliku – kazala nam je Grozdana Ribčić, voditeljica dječjeg odjela GKMM-a.

Ekipa Bibliocikliranja najavljuje još puno pedaliranja, biciklističkih događanja koja će se povezati s druženjima, osnivanjem čitalačkih klubova i drugog.

M. ILIĆ

nastaviti suradnju. Projekt je sjajan jer djeca na tim susretima crtaju, pišu, čitaju, glume, druže se, razvijaju

mentalne aktivnosti a priča s bicikliranjem daje projektu dodatnu kvalitetu jer se promovira tjelesna aktivnost.

SLIKA 4 Članak Slobodne Dalmacije

Tiskani mediji:

- Slobodna Dalmacija, članak „BIBLIOCIKLIRANJE idealno za um i tijelo“, 13.rujna 2014.
- Zagreb.hr –besplatne gradske novine, članak „Bibliocikliranje – projekt koji budi usnulu ljubav prema knjižnicama“, 29. kolovoza 2014.
- Jutarnji list, kratka vijest o Bibliocikliranju
- Večernji list, članak iz Duge Rese (2. rujna 2014.)

Bilježimo pojavljivanje na preko trideset internetskih portala a ovdje ćemo nabrojati samo neke od njih:

1. Citajme.com, stranice za književni užitek,
2. Culturnet.hr – web centar hrvatske kulture,
3. Dalje.com, multimedijalni novinarski *portal*,
4. FERATA – Sinjski portal,
5. Gay.hr,
6. H-alter.org,
7. Hrvatski na mreži, internetska stranica za pomoć u nastavi hrvatskog jezika,
8. Huknet.hr,
9. Husk.hr, portal Hrvatske udruge školskih knjižničara
10. Infozona.hr, informativni splitski portal za mlade

4.5 Nastupi na stručnim skupovima

Osim šire javnosti za projekt je bila zainteresirana i struka. Tako da nabrajamo gostovanje na svim skupovima gdje je projekt uspješno predstavljen:

1. 39. skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva održana od 15. – 18.10. 2014. u Splitu
2. Informativna srijeda Knjižnica grada Zagreba
3. Interni četvrtak Knjižnica grada Zagreba
4. studentska konferenciji infoDASKA 2014. koju je organizirala udruga Klub studenata knjižničarstva “Ex libris” na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru
5. Predstavljanje projekta na Filozofskom fakulteta u Zagrebu na kolegiju profesorice Daniele Živković.

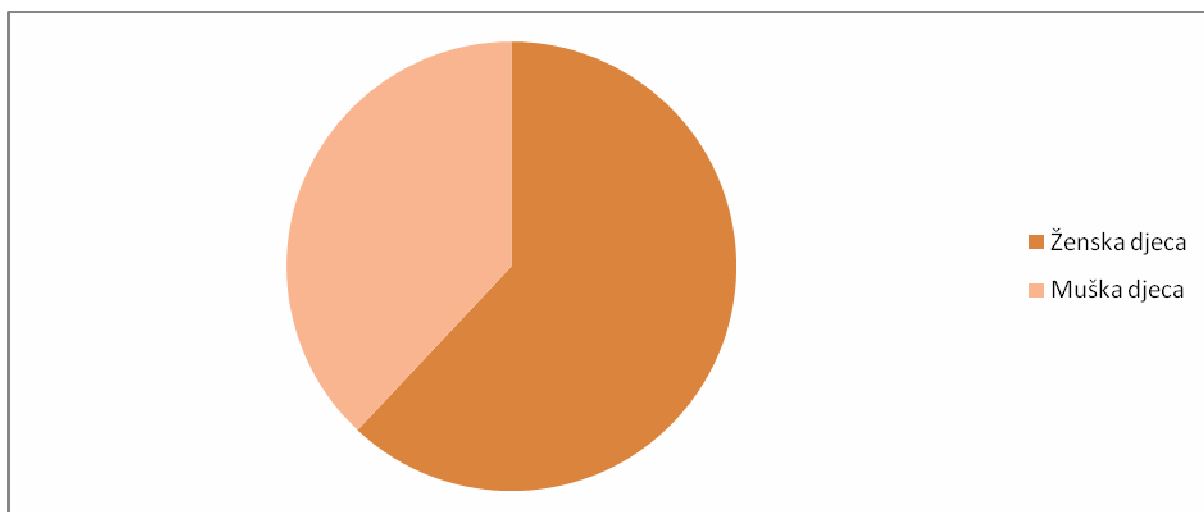
5 Istraživanje čitateljskih navika djece i provođenja aktivnosti u knjižnicama obuhvaćenim projektom Bibliociliranje

Tijekom projekta provedeno je ispitivanje djece po završetku radionica te je uvrštena evaluacija rada tima i projekta. Anketa je provedena u 8 knjižnica a to su redom:

- Gradska knjižnica *Ivan Goran Kovačić* Karlovac,
- Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa,
- Knjižnica i čitaonica Slunj,
- Narodna knjižnica općine Plitvička jezera,
- Knjižnica i čitaonica Gračac,
- Narodna knjižnica Knin,
- Gradska knjižnica Sinj te
- Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu.

U anketi je sudjelovalo 108 djece od kojih čine 62% ženska djeca a muške djece je bilo 38%.

Tabela 2 Postotci djece u istraživanju po spolu

Već po strukturi je vidljivo da je za čitateljski klub u projektu bilo zainteresirano više ženske djece nego muške i to za 24%.

Prosječna dob djece koje su sudjelovala bila je 9 godina.

Pitanja s ponuđenim odgovorima kao tema istraživanja su:

1. **Što najčešće čitate?** Lektiru /Knjige po vlastitom izboru/Ne čitam/Knjige po preporuci prijatelja/Knjige po preporuci knjižničara
2. **U slobodno vrijeme knjige čitate:** Redovito/Povremeno/Nikad
3. **Jeste li ikada prije sudjelovali na ovakvim ili sličnim radionicama?** Jesam/Nisam
4. **Jeste li ikada prije čuli za čitateljski klub?** Jesam/Nisam
5. **Kako ste prije ove radionice zamišljali čitateljski klub?** Nikako jer nisam znao za njega/Zabavno/Isto/Zamišljala sam da je zanimljivo/Jako dobro i poučno/Zamišljao sam da je to obični klub u kojem je glavna zanimacija čitanje knjiga/Ne znam, nisam sigurna/Police pune knjiga/Neopisivo dobro.
6. **Je li radionica ispunila vaša očekivanja?** Da/Ne/Bilo je bolje od očekivanog
7. **Kada bi Vaša knjižnica organizirala čitateljski klub:** Sigurno bih došao/la/Možda bih došao/la/Ne bih došao/la, ali mislim da je to lijepo/Ne bih došao/la

8. **Što Vam se svidjelo na radionici?** Sve, a najviše igra/Kad smo čitali/Igranje krokodila/Čitanje i pisanje/Čitanje kroz igru/Čitanje i igre/Meni se svidjelo baš sve/Sve/Čitanje/Čitanje i igranje/Gluma/Svidjelo mi se kad su čitali priču/Igranje i čitanje/Kad smo igrali krokodila.
9. **Što Vam se nije svidjelo na radionici?**Ništa/Vrijeme trajanja radionice/Sve mi se svidjelo/ /Sve mi se svidjelo/Sve mi je bilo super/ /Kad smo morali pisati.
10. **Ocijenite voditelje čitateljskog kluba: (1-5)**

5.1 Čitateljske navike djece obuhvaćene projektom

Kako je Bibliocikliranje kao projekt namijenjen promociji knjige i čitanja tako je iskorišten moment da se napravi istraživanje čitateljskih navika sudionika kluba. Tako ćemo u ovom poglavlju analizirati neke od odgovora i prikazati dobivene rezultate. Neke ćemo prikazati na generalnoj razini dok ćemo neke grupirati po sredinama jer jedan od ciljeva je bio obići knjižnice u manjim mjestima Hrvatske.

Koliko djeca čitaju u slobodno vrijeme odgovorila su da 17% to čine redovito, njih 76% čitaju povremeno dok ostatak to ne čini u slobodno vrijeme.

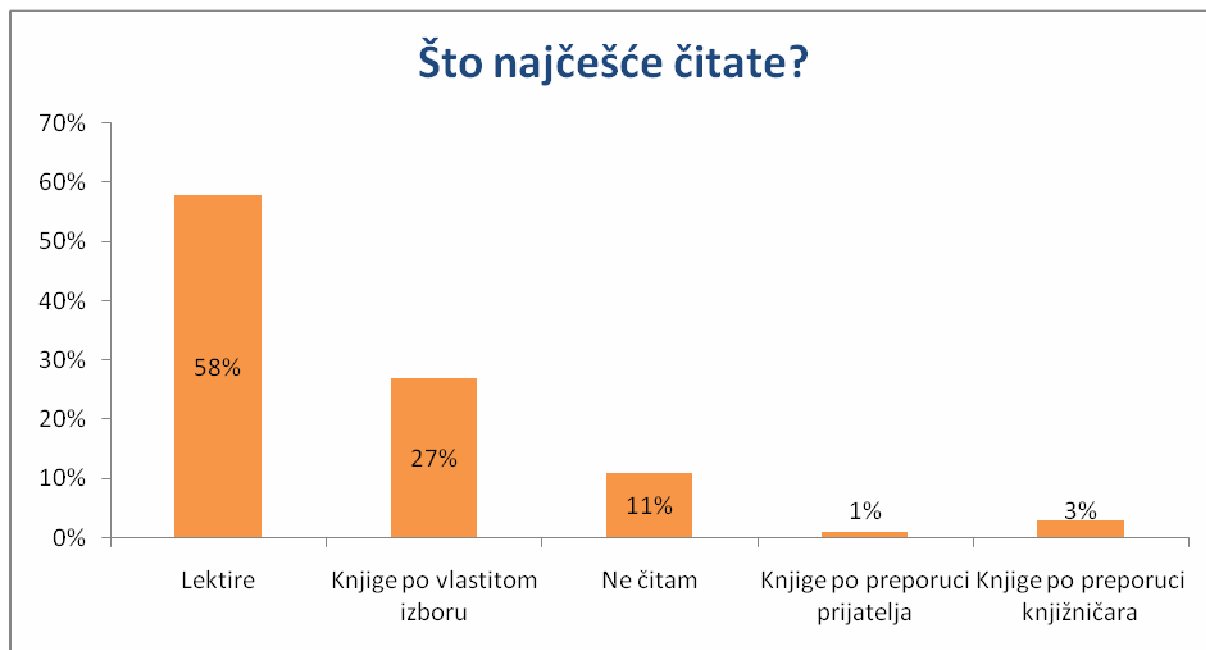
Tabela 3 Koliko čitate u slobodno vrijeme?

Ta ista djeca na pitanje *što najčešće čitate* djeca su se izjasnila u visokom postotku od 58% da najčešće čitaju lektire, na drugom mjestu djeca svih knjižnica su rekla da čitaju knjige po vlastitom izboru, što je doista visok i zadovoljavajuć rezultat, no moramo se podsjetiti da djeca koja dolaze u knjižnicu i sudjeluju na takvim događanjima *a priori* imaju natprosječan interes za knjigu i čitanje u slobodno vrijeme. Onih koji ne čitaju bilo je 11% odnosno njih 12 od 108 djece.

Njih tek 1% se je izjasnilo da čita po preporuci prijatelja dok nešto više, 3% je kazalo da čita knjige po preporuci svojih knjižničara. To nam jasno pokazuje da iz ovog uzorka djeca žele sama birati što čitaju.

Tabela 4 Čitateljske navike djece

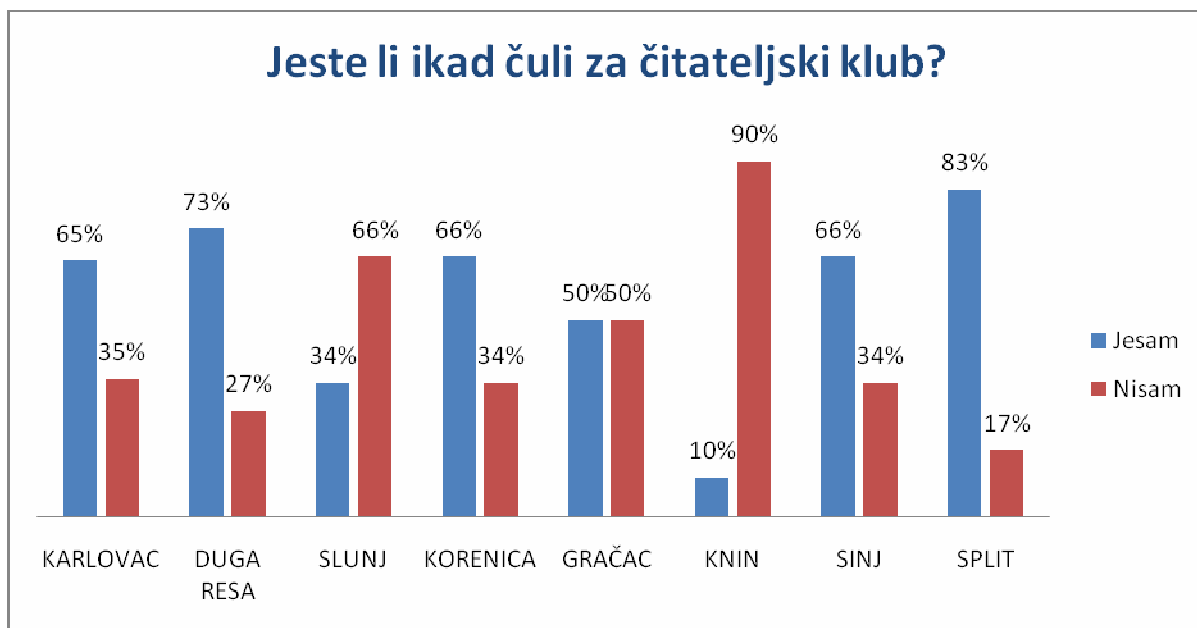
5.2 Aktivnosti u knjižnicama obuhvaćenim projektom

Jedan od ciljeva projekta Bibliocikliranje jest privući djecu u knjižnice te im pokazati da one mogu biti mjesto susreta, druženja te mjesto gdje mogu provoditi slobodno vrijeme. U ovom ćemo poglavlju probati istražiti koliki je broj djece sudjelovao u nekim radionicama prije ovog projekta te koliko ih je čulo za neku vrstu čitateljskog kluba. Treće pitanje u ovom potpoglavlju biti će *Da li biste došli na radionicu kada bi vaša knjižnica organizirala čitateljski klub*. Analizirat ćemo odgovore prema svakom mjestu posebno.

5.2.1 Popularnost čitateljskih klubova

Prvo pitanje koje ćemo ovdje analizirati jest koliko je djece uopće čulo za čitateljske klubove neke vrste, pitanje konkretno u istraživanju je glasilo: *Jeste li ikada prije čuli za čitateljski klub?* Valja još jednom podsjetiti da se radi o djeci prosječne dobi od devet godina.

Tabela 5 Jeste li čuli za čitateljski klub?

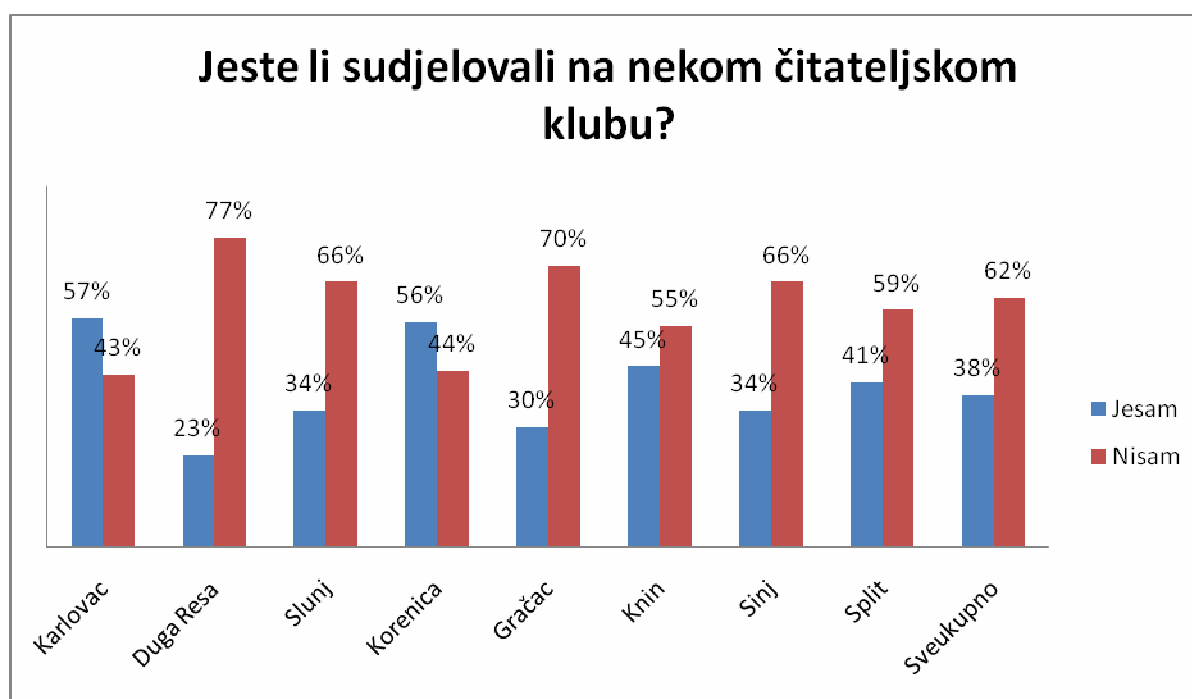
Možemo vidjeti da je dosta visok postotak djece koja su čula za čitateljski klub, jednu od aktivnosti koja se može provoditi u knjižnicama kao oblik razonode te spoja čitanja i zabave. Ono što je zanimljivo primijetiti da su knjižničari u neformalnom razgovoru često izjavljivali kako bi provodili puno više aktivnosti da im to dozvoljavaju financije i broj osoblja u knjižnicama te kako većina izvanrednih aktivnosti koje provode za djecu su često na volonterskoj bazi. A da su važni takvi klubovi kako u svijetu odraslih tako i u svijetu djece je već uvriježena činjenica.

Svijest o tome koliko čitateljske grupe pomažu smanjenju izolacije, depresije i anksioznosti, koliko jačaju samopouzdanje u izražavanju vlastitog mišljenja i osjećanja prisutna je u razvijenim zemljama zapadnog svijeta već nekoliko desetljeća²³

5.2.2 Sudjelovanje ispitanе djece na čitateljskim klubovima neke vrste

Sad kada smo vidjeli u kolikom postotku su djeca čula za čitateljske klubove slijedi pitanje da li su sami sudjelovali na nekoj od takvih radionica.

Tabela 6 Sudjelovanje u čitateljskim klubovima

Na ovom pitanju vidimo da unatoč visokoj popularnosti čitateljskih klubova, odnosno da je postotak one djece koja su već upoznata s čitateljskim klubovima 70% naprotiv 30% one koja nisu čula za takve klubove. Dakle, dosta ih zna za čitateljske klubove ali nisu sudjelovali na takvim događanjima. Prema ovom istraživanju samo u Karlovcu i Korenici više je one djece koja imaju iskustvo sudjelovanja u nekoj vrsti čitateljskih klubova od one koje takvo iskustvo nemaju. U tabeli imamo priliku pogledati po gradovima koliki su postoci

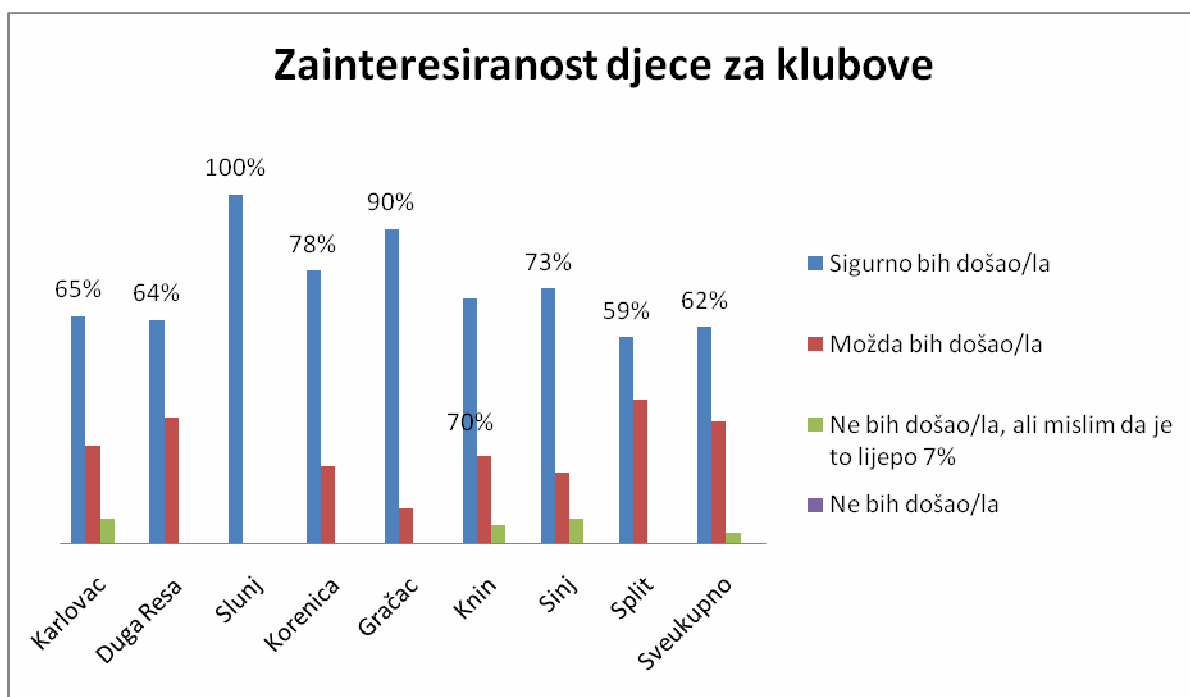
²³ Bašić, Ivana. O čitateljskim grupama: metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb: Balans, 2014. str 45.

sudjelovanja dok je generalan rezultat sljedeći, 38% djece je sudjelovalo dok njih 62% nije sudjelovalo na nekoj vrsti čitateljskog kluba.

5.2.3 Zainteresiranost ispitane djece za sudjelovanje u čitateljskim klubovima

Nakon dobivenih odgovora na pitanja o popularnosti čitateljskih klubova među školskom djecom pa relativno zadovoljavajući postotak te iste djece koja su prisustvovala jednom od takvih klubova, valja se pozabaviti pitanjem koje će nam dati odgovor koliko bi djece došlo na takvo događanje da imaju priliku odnosno da se održava u njihovoj blizini. Konkretno pitanje postavljeno u anketi je glasilo: *Kada bi Vaša knjižnica organizirala čitateljski klub?*

Tabela 7 Zainteresiranost djece za čitateljske klubove

Ova nam analiza govori dosta o ponudi knjižnica, naime iz istraživanja je vidljivo da djeca znaju za čitateljske klubove i aktivnosti unutar knjižnica, također saznajemo da je na sveukupnom uzorku njih 38% sudjelovalo na nekoj vrsti takvih događanja no ono što nam otkriva analiza ovog pitanja jest da je postotak djece koja bi željela prisustvovati takvim klubovima puno veći od onog koji su to zaista i učinila. Izvodi se zaključak da jednostavno nedostaje takvih ponuda u našim knjižnicama te kada bi se organizirale imale bi dobru posjećenost. No, vratimo se na već navedenu činjenicu kako često knjižničarima nedostaje sredstava, vremena i osoblja da se takve aktivnosti provode. Jedna ohrabrujuća činjenica jest

da su djeca željna takvih događanja u svojim sredinama te da je to jedan od najkvalitetnijih oblika provođenja slobodnog vremena.

5.2.4 Evaluacija provedenog kluba i tima Bibliocikliranje

Među već obrađenim pitanjima anketa je sadržavala dva opisna pitanja u kojim su djeca pisala što im se svidjelo a zatim što nije, tako ćemo izdvojiti najzanimljivije primjere.

Na pitanje što vam se najviše svidjelo prevladavali su odgovori koji su se odnosili na igre i priče koje su bile dio provedenih radionica, pa su u tom tonu bili neki od odgovora:

- *To što je veselo, svi se dobro zabavljaju i svi imaju pravo na svoje mišljenje.*
- *Najviše mi se svidjelo kad smo igrali igre i čitali priče.*
- *Kreativnost, suradnja. Volim glumiti, crtati i čitati i zato mi se jako svidjelo.*
- *U radionici mi se svidjelo baš sve. Ali najviše mi se svidjela gluma u kojoj sam ja glumila.*
- *Kada smo igrali igrice. Svidjelo mi se kada sam bio vuk.*

SLIKA 5 Igre na radionicama

Komponenta koja je privukla djecu u knjižnicu jest upravo igra i priče tako da je to najbolji put kako djecu ohrabriti da dolaze u knjižnicu te ju biraju za mjesto gdje će na zabavan način provoditi slobodno vrijeme.

Pitanje u kojem se izjašnjavalo što im se najmanje sviđa su pretežno bila o dijelovima koji su ih podsjećali na klasične oblike obrade tekstova a to su čitanje i pisanje. Neki od odgovora su glasili ovako:

- *Malo više vremena za glumačku točku.*
- *Pisanje mi se nije svidjelo.*
- *Vrijeme trajanja radionice.*
- *Kad smo morali pisati.*
- *Kada čitamo.*

Evaluacija tima te načina izvedbe radionice je provedena u sklopu ankete pa možemo pogledati rezultate. Ocijene su bile u rasponu od 1-5. Konačan rezultat na kraju projekta je bio 4,86, čime je tim bio više nego zadovoljan.

Tako visok rezultat pokazuje da su djeca izvanredno reagirala na takve aktivnosti u svojim knjižnicama. Doprinos tako visokoj ocijeni je dao cijeli kontekst projekta, dakle, mladi ljudi, bicikli te dobra priprema lokalnih knjižnica koje su se odazvale projektu i pripremili sve za održavanje radionica.

6 Evaluacija projekta provedena s knjižničarima obuhvaćenim projektom Bibliocikliranje

Za potrebe ovog rada je provedeno naknadno istraživanje koje je uključilo sve voditelje knjižnica ili odjela na kojima je održan projekt. Cilj istraživanja je imati evaluaciju projekta struke ali u ovom slučaju osoba koje su imale priliku biti izravno uključene u projekt te biti prisutne u njegovoj realizaciji. Od svih knjižnica nije se mogla odazvati samo jedna, dakle sudjelovalo je osam knjižnica.

Pitanja koja su bila postavljena te koja su već inkorporirana u ovaj rad a imala su za cilj opisno evaluirati projekt:

1. Mislite li da je projekt doprinio motivaciji knjižničara u sredinama gdje smo bili?
2. Mislite li da je medijski uspio skrenuti pažnju na knjižnice kao mjesto okupljanja i zabave?
3. Kako vam se čini da su djeca reagirala?
4. Da li bilježite veću posjećenost knjižnicama nakon provedbe projekta?
5. Da li postoji interes od strane knjižničara da nešto slično nastave u svojim knjižnicama, kao čitateljski klub ili bilo što slično?
6. Što vas se najviše dojmilo u projektu Bibliocikliranje?
7. Kako bi vi u par riječi ocijenili projekt?

Te brojčana evaluacija brojevima od 1 – 5, koja je obuhvaćala:

- 1) Ocjena originalnosti projekta,
- 2) Ocjena društvene korisnosti,
- 3) Ocjena projekta kao promocije knjižnica i struke,

4) Koliko je projekt dodatno motivirao knjižnice za održavanje raznih Klubova i

5) Kvaliteta izvedbe projekta.

Iako smo odgovore na gore navedena pitanja imali već prilike pročitati vrijedno je izdvojiti još neke poput onih mladog profesora hrvatskog jezika koji je u zadnji čas omogućio provedbu radionicu koja se nije planirala održati u Korenici:

Djeca su na trenutak osjetila nešto u čemu smo mi (gotovo) svakodnevno nekoć uživali. U njihovim se očima vidjela sreća...danima nakon radionice pričali su o projektu, zanimalo ih je hoće li se ponoviti. Roditelji su reagirali još bolje. Nekoliko roditelja djece koja nisu sudjelovala u radionici pitalo me zašto njihova djeca nisu obaviještena.

Josip Laća

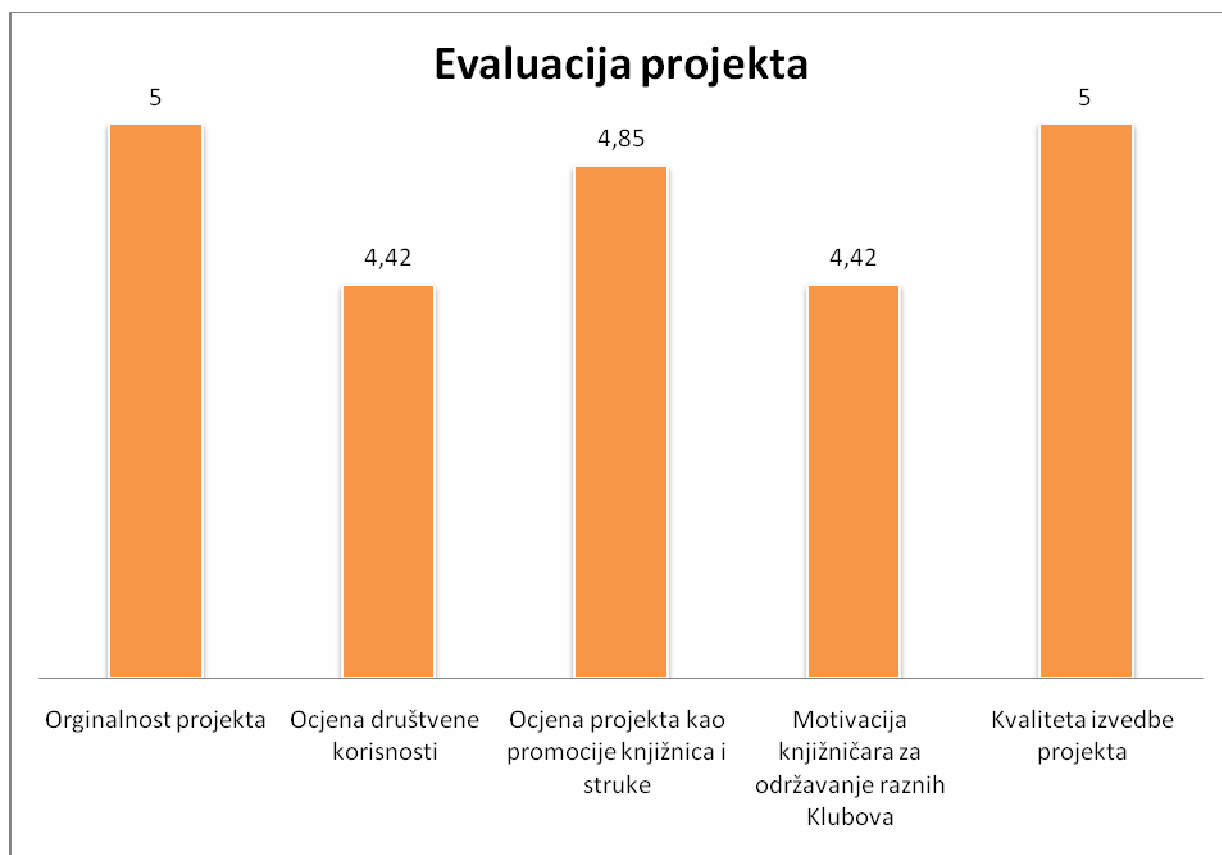
Te kako je u par riječi ocijenila projekt Tatjana Basar, knjižničarka Dječjeg odjela, GKKA.

Odličan projekt s tendencijom rasta ukoliko budete dovoljno jaki da pogurate i starije knjižničare da se uključe, ako ništa onda zbog zdravlja. Možda se priključe i bibliofili, pisci, ilustratori, članovi knjižnica i ostali.

6.1 Brojčana evaluacija projekta

Na temelju ocjena na zadana pitanja možemo pogledati kako su knjižničari obuhvaćeni projektom ocijenili projekt. Odazvalo se sedam knjižnica a rezultati su sljedeći:

Tabela 8 Evaluacija projekta

Možemo vidjeti vrlo visoke ocijene struke koje je projekt dobio. Tako je izvrsno ocijenjena originalnost projekta i kvaliteta same izvedbe. Bibliocikliranje zasigurno nije prvi puta da se spaja knjiga i bicikl no u ovom obliku i na ovim prostorima, k tome proveden od strane studenata, na volonterskoj bazi jest zasigurno pionirski pothvat.

Visoke ocijene za izvedbu su sigurno opravdane ali su rezultat detaljnih i ozbiljnih priprema za realizaciju projekta koje su trajale nekoliko mjeseci.

Nešto niža, no svejedno visoka ocjena, dobivena za motivaciju knjižničara u održavanju sličnih klubova je obrazložena činjenicom da su knjižničari već provodili u svojim knjižnicama slične aktivnosti, te da su dovoljno motivirani.

Čista petica za promociju knjižnice i struke je izostala zbog, kako kaže, voditeljica knjižnice u Dugoj Resi Mirjana Bašić:

Mediji su, a tu prvenstveno mislim na Tv popratili akciju i čini mi se da su se najviše zadržali, odnosno obratili pozornost na Karlovac i Split, a težište je trebalo biti na manje sredine, Duga Resa, Slunj, Sinj...

Također nešto niža ocjena za društvenu korisnost projekta obrazložena jest na način da se ovaj projekt gleda kao na jednokratni odgovor na potrebu koje knjižnice i djeca u knjižnicama imaju kroz cijelu godinu a ne samo jedan dan održavanja projekta. Takva ocjena samo pokazuje koliko su ovakvi projekti dobrodošli te da ih treba provoditi češće ali također su putokazi i primjeri lokalnim knjižnicama kakve sadržaje treba pružiti djeci te da im volonterski projekti poput ovih budu motivacija.

Zaključak

Nakon izloženog rada možemo izvesti više zaključaka. Prvi se odnosi na samu činjenicu da je provedeni projekt odrađen na volonterskoj bazi, u svojstvu studentskog projekta. To nam pokazuje da ukoliko imamo dobru ideju te ju imamo znanja i vještina provesti da nam često ne trebaju velika sredstva da se projekt realizira.

Ono također što možemo vidjeti kao uspjeh ovog projekta a smjernica je i trend ne samo u knjižničarskoj struci, jest korištenje društvene mreže za promociju aktivnosti i informiranje zainteresiranih članova. Projekt Bibliocikliranje je uspio doprijeti do javnosti i medija upravo preko uspješno odrađenih aktivnosti upravo na društvenim mrežama, konkretno Facebook-u.

Zatim, zaključci o čitateljskim navikama djece su sljedeći: vidimo jasno u provedenom istraživanju da djeca čitaju u zadovoljavajućem broju te da su informirana o čitateljskim klubovima no da mali broj njih je imao priliku sudjelovati u jednoj od takvih aktivnosti te kad bi im se pružila prilika da bi došli i rado sudjelovali na nekom obliku čitateljskog kluba.

Knjižnice da bi došle do interesa javnosti i medija moraju se okretati modernim alatima i uvijek biti u korak s vremenom, ovaj čas su aktualne društvene mreže. Knjižnice moraju pratiti trendove kako bi održale pozitivan imidž te odgovorile na informacijske potrebe svih korisnika, posebno onih mlađih koji više koriste društvene mreže te nove tehnologije kao sredstvo za informiranje, zabavu i provođenje slobodnog vremena. Uz takve usluge knjižnice kontinuirano moraju nuditi programe i sadržaje kojim bi privlačili korisnike u knjižnice i tako postale istinski *dnevni boravak društva* te mjesto informiranja.

Dakle, generalan zaključak se nameće da knjižnice moraju biti aktivne u svakom smislu te se boriti da korisnicima budu primamljive i interesantne institucije koje će odgovarati na njihove društvene, intelektualne i informacijske potrebe a jedan od načina da se to realizira jesu projekti poput Bibliocikliranja.

Literatura

1. Bašić, Ivana. O čitateljskim grupama: metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb: Balans, 2014.
2. Bicycool library. URL: [http://www.bicycoollibrary.org/about/\(18.3.2015\)](http://www.bicycoollibrary.org/about/(18.3.2015)).
3. Cycling for libraries. URL: [http://www.cyclingforlibraries.org/\(17.3.2015\)](http://www.cyclingforlibraries.org/(17.3.2015)).
4. Cycling for libraries: Biciklom za knjižnice i u 2015. godini, 17.2.2015. URL: [http://www.nsk.hr/cycling-for-libraries-biciklom-za-knjiznice-i-u-2015-godini/\(17.3.2015\)](http://www.nsk.hr/cycling-for-libraries-biciklom-za-knjiznice-i-u-2015-godini/(17.3.2015)).
5. Milovac, Sanja. Bibliocikliranje-Čitateljski klub na dva kotača.// HKD novosti 64(2014). URL: [http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1006\(23.3.2015\)](http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1006(23.3.2015)).
6. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christine Knootz i Barbara Goobin 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmjenjenom izd. izvornika) Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
7. Pavičić, Jurica; Alfirević, Nikša; Aleksić Ljiljana. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb: Masmedia, 2006.
8. Schmitt, Rita. Knjižnice za mladež u Njemačkoj: nove ideje za zahtjevnu publiku. //Nove usluge za korisnike narodnih knjižnica: Njemačka iskustva / Tatjana Nebesny. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba; Goete-Institut Zagreb, 2004. str. 14-29.
9. Worpole, Ken. Desingning paradise: Children, young people & libraries. //Creating public paradise / Marian Koren. Leidschendam, 2004. str. 40.